

Wat mag zeker niet verdwijnen uit het landschap van de IJsseldelta?

Wat mag er absoluut niet verdwijnen uit het landschap als we in de toekomst kijken van de IJsseldelta in 2050? We nodigen je uit om over die vraag na te denken.

Ons landschap is voortdurend in verandering. Waterveiligheid, woningbouw, landbouw, natuur en nieuwe energie vragen om ingrepen waardoor het vertrouwde wegvalt en het landschap plaatselijk een nieuwe uitstraling krijgt.

Onze stichting zet zich in voor aanleg, herstel en langjarig beheer van karakteristieke landschapselementen in de gemeenten Zwolle, Zwartewaterland en Kampen, zoals heggen, knotwilgen, boomgaarden en kolken en inheemse bloemrijke randen.

Ook dragen we zorgen voor langjarig weidevogelbeheer. De contracten met boeren voor weidevogelbeheer zijn ontstaan uit natuurcompensaties. Als er ergens in de IJsseldelta een weidevogelgebied verdwijnt door een bouw- of gebiedsontwikkeling, is er de wettelijke plicht om elders ruimte te maken voor weidevogels.

SPLIJ+ bereidt zich voor op de toekomst, waarin we een rol willen blijven spelen in het landschap van de IJsseldelta. We werken aan een nieuw beleidsplan voor de komende jaren. Op welke punten kunnen we kansen grijpen? Welke rol ligt er voor ons in het versterken van landschappelijke waarden in de IJsseldelta? Wat doen we goed; wat kan beter?

Laat het ons weten, door een bericht te sturen naar info@splij.nl. We waarderen het zeer als je met ons meedenkt. We doen er ons voordeel mee in ons nieuwe beleidsplan. Hartelijk dank alvast.

Luisteren naar de weidevogels...

Ze zijn er weer, de weidevogels! De komende maanden vormt de IJsseldelta het decor voor vogels in het land. Het is een prachtig gezicht en een lust voor het oor. Gunnen we ons de tijd om met de ogen dicht te luisteren naar de grutto's, tureluurs, wulpen en kieviten?

Veel agrariërs zetten zich ook dit jaar weer in om het de weidevogels naar de zin te maken. Waterstroken, kruidenrijk grasland, wat langer of juist korter gras. Het is de combinatie die het aantrekkelijk maakt voor de weidevogels. Ten opzichte van voorgaande jaren was het seizoen 2023 redelijk stabiel. De kievit kwam wat meer voor, de grutto wat minder. De start van het voorjaar was nat en koud, waar het later heel droog en warm werd. Deze grote wisselingen in het weerbeeld zijn van invloed geweest op de resultaten, net als dat predatie een zorgpunt blijft. We zijn benieuwd hoe het dit voorjaar zal verlopen. Het belangrijkste is echter dat langjarig beheer op dezelfde percelen lijkt te resulteren in stabilisatie van het aantal weidevogels tot zelfs een lichte groei van het aantal vogels. We houden vol, we blijven agrariërs ondersteunen bij het beheer en ondertussen genieten we er ook van!

3e ronde Groen Blauwe Diensten

484 knotwilgen, 1 voederwal, 1 kolk, 128 hoogstambomen, 1500 m2 rietland, 550 meter laan, 335 meter aan paden en 49500 m2 aan landschappelijk bos... Het is een greep uit de resultaten van de 3^e ronde Groen Blauwe Diensten die we in de afgelopen maandag afgesloten hebben. Al deze landschapselementen zullen de komende jaren beheerd worden door de eigenaren en dragen zo bij aan kwaliteit van het landschap.

De bijdrage van de SPLIJ+ aan de eigenaren is een maatschappelijk schouderklopje. Een bedankje voor de vele inzet voor het beheer, waar wij als wandelaars en fietsers weer van genieten. Is er een 4^e ronde in beeld? Vooralsnog niet, maar wie weet kunnen we over een paar jaar weer belangstellenden interesseren om met ons mee te doen.

Extra private financiering voor landschapsbeheer

Tot voor kort werd het langjarig landschapsbeheer gefinancierd door overheden. De provincie Overijssel en de drie gemeenten in de IJsseldelta hebben vanaf 2011 tot en met heden veel financiële middelen beschikbaar gesteld om landschapsbeheer te ondersteunen. In de afgelopen maanden hebben nu ook private partijen ons 'gevonden'. Zo ontvingen wij van de Rabobank 3.500 euro vanuit de Coöperatieve Duurzaamheidsbijdrage. Met deze bijdrage kunnen wij 14 knotwilgen 30 jaar lang laten beheren. IJsselheem droeg ruim 11.000 euro bij voor de aanleg van een voederwal en het langjarig beheer van hoogstambomen en een kolk. En het SBNL-natuurfonds steunde ons werk met 4.200 euro voor het herstel van een kolk in Kamperveen. Een particuliere bijdrage van 1.000 euro maakt het totaal compleet.

Het zijn waardevolle bijdragen van partijen en personen die net als ons de IJsseldelta een warm hart toedragen.

Wilt u ook bijdragen het landschapsbeheer in de IJsseldelta? Neem dan contact met ons op en vergeet niet dat wij als stichting beschikken over een ANBI status.

Mannen van het eerste uur zijn blij met rol van SPLIJ

Twee mannen van het eerste uur – ze horen bij de grondleggers van SPLIJ – gaan met pensioen. Hoe kijken ze naar de rol van SPLIJ in het landschap van de IJsseldelta?

Rienko Baarslag

Warner Poortman

Rienko Baarslag is eerder dit jaar uitgezwaaid bij gemeente Zwolle. Hij was jarenlang beleidsadviseur groen. Zijn collega Warner Poortman in Kampen stelt zijn pensioen telkens een beetje uit. “Ik heb nog een paar zaken die ik graag wil afronden. Onder meer de Natura 2000-herinrichting van het Zalkerbos.” Het tekent zijn persoonlijke betrokkenheid bij het landschap van de IJsseldelta. Warner is een ambtenaar met hart en ziel voor groen in zijn gemeente Kampen. In de loop van 2024 zet hij definitief een punt achter zijn loopbaan.

+ *“Knotwilgen zijn rentmeesters van calvinistische streken.”*

Streekgebonden

Rienko en Warner stonden beiden aan de wieg van SPLIJ. Zij behoorden bij de ambtelijke initiatiefnemers die in 2010 op het idee kwamen om een zogeheten groen-blauwe dienst in het leven te roepen voor de IJsseldelta. “De provincie wilde een grote organisatie voor instandhouding van landschapselementen. Wij vonden dat een te ver van ons bed-show. Als je verbinding wilt met inwoners van een gebied, moet je een streekgebonden organisatie oprichten. Zo ontstond SPLIJ.” Het doel was en is: herstel en langdurig onderhoud van particulier landschappelijke beplanting en andere kenmerkende landschapselementen, zoals kolken. “De provincie zag achteruitgang van houtsingels, boomgaarden en knotwilgen. Om dat tij te keren is SPLIJ opgericht. De provincie stelde een royaal bedrag beschikbaar om dit mogelijk te maken. Dat was voor gemeenten een hefboom om ook mee te doen”, vertelt Rienko.

De kracht van SPLIJ is dat er geld beschikbaar is voor langjarig onderhoud. “Veel subsidies richten zich op aanleg

en ontwikkeling, maar er is over het algemeen weinig geld voor landschapsonderhoud. SPLIJ scherpt het bewustzijn dat goede beheerafspraken nodig zijn om de schoonheid van het landschap te bewaken.”

Rienko Baarslag heeft in zijn gemeente Zwolle twee voorbeelden waar hij trots op is. “Op het particuliere landgoed Schellerberg ligt een oude IJsselarm verscholen achter een rivierduin. De fles, heet deze kolk. In 2015 hebben we deze plek uitgebaggerd, zodat deze cultuurhistorische waterpartij weer jaren mee kan.” Ook de knotwilgen langs de Schellerwade zijn voor Baarslag juweeltjes om trots op te zijn.

Kolken

Warner Poortman kijkt met trots naar de kolken op het grondgebied van Kampen. “Die kolken vertellen het verhaal van onze strijd tegen de Zuiderzee. Het zijn echte streekeigen landschapskenners. Het is mooi dat met geld van SPLIJ kolken kunnen worden hersteld.” Zijn favoriete landschap ligt rond het Zalkerbos. “Die rijen knotwilgen daar vind ik echt geweldig om te zien. Het zijn de rentmeesters van de calvinistische streken. Dit landschap is mij dierbaar.”

Poortman en Baarslag zijn ook blij met het weidevogelbeheer onder de vleugels van SPLIJ. “Met name bij natuurcompensaties is SPLIJ een goede partner voor het vinden van nieuwe boeren die langjarig weidevogelbeheer op hun land willen.” Beide heren zien nog kansen voor SPLIJ in het beheer van cultuurhistorisch erfgoed en bij ecologische diensten voor boeren. “Voor contractbeheer van natuurlijke randen of slootkanten zou SPLIJ een goede partij zijn”, denkt Baarslag. “Ik vind dat SPLIJ best een rol mag pakken in het provinciaal programma landelijk gebied.”

+ *“Het IJsselandschap is mij dierbaar.”*

Leefplezier

Twee grondleggers van Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta nemen afscheid met een tevreden gevoel. “SPLIJ heeft gebracht wat we hadden gehoopt. Alleen de naamsbekendheid mag wel wat beter in de IJsseldelta”, zegt Poortman. Rienko Baarslag vult aan: “Een steriel landschap is slecht voor het welzijn van onze bewoners. Het is heerlijk dat knotwilgen, boomgaarden en boomsingels het leefplezier vergroten van onze inwoners en onze gasten die op bezoek komen in de IJsseldelta.”

"Knotwilgen zijn de kroonjuwelen van ons landschap"

"Kijk eens naar die fantastische grillige vorm. Alsof er een kromgebogen oud mannetje aan de waterkant staat. Prachtig."

De knotwilg hoort bij de favoriete bomen van Wim Eikelboom. Zijn achternaam verradt welke boom bij hem op nummer 1 staat. "Maar de knotwilg komt op de tweede plek. Het is een oerhollands kroonjuweel van ons polderland", verzekert de bomenliefhebber uit Zwolle.

Voor Stichting Particuliere Landschapsdiensten IJsseldelta (SPLIJ) schreef Wim een boek over de knotwilg met de titel 'Knotwilgen in de IJsseldelta: karakters in het landschap'.

"Het is een eerbetoon aan de boom en het laat de veelzijdigheid zien van de knotwilg. De knotwilg is een echte publieksliefeling. Veel mensen houden van de karakteristieke vorm van de knotwilg in ons landschap."

Veerkracht

Wat Wim vooral aanspreekt aan de knotwilg is de veerkracht van deze boom. "Ze zijn taai en stellen weinig eisen. Het zijn snelle groeiers. Steek een staak in de grond en over een paar jaar heb je een boom. Bovendien is het een echte mensenboom. Want zonder de hulp van mensen kan een wilg nooit een knotwilg worden." Knotwilgen houden van water. Daarom groeien ze het liefst langs sloten en andere watergangen.

Knotwilg-kanjers

Het knotten gebeurt in de IJsseldelta door actieve groepen vrijwilligers. In Zwolle is al tientallen jaren zo'n trouwe groep actief (VLO) en ook in Hasselt en omgeving (Knotploeg Hasselt). Dit zijn de ware knotwilg-kanjers, vindt Eikelboom. "Om een knotwilg gezond te houden, moet je de boom om de drie of vier jaar ontdoen van alle takken. Dan blijft de knotwilg het beste in conditie. Dat gebeurt handmatig door tientallen vrijwilligers die in de wintermaanden op zaterdagen in de weer zijn. Heel bewonderenswaardig werk."

Voor het boek verzamelde Eikelboom allerlei wetenswaardigheden over knotwilgen. Bijvoorbeeld over de soortenrijkdom, de medicinale werking en schilderijen met afbeeldingen van knotwilgen in Zwolle, Kampen en Zwartewaterland.

SPLIJ ziet knotwilgen als waardevolle landschapselementen. Daarom moedigt SPLIJ+ particulieren aan om knotwilgen op hun land te planten en te onderhouden. In de IJsseldelta staan zo'n tweehonderd knotwilgen onder contract bij SPLIJ.

Het boek 'Knotwilgen in de IJsseldelta' is leuk om cadeau te doen. Het is te bestellen bij SPLIJ voor 18,50 euro (inclusief verzendkosten). Dat kan door het bedrag over te maken naar Stichting Particuliere

Landschapsdiensten IJsseldelta+ NL13RAB00172990203 met vermelding van 'knotwilgboek' en naam en adres. Een mail ter bevestiging naar knotwilg@splij.nl stellen we op prijs.

En in het kort...

- Save the date voor contractanten: de contractantenmiddag is op vrijdag 24 mei
- Met VEBE uit Genemuiden hebben we afspraken gemaakt over een weidevogelcompensatie
- De IJsseldeltadag is dit jaar op zaterdag 25 mei, in het gebied tussen Zwartsluis en Genne
- Het weidevogelseizoen komt er weer aan, ga op weidevogelsafari bij Boer Pelleboer - <http://www.polderzichtmastenbroek.nl/page/beleef>

Meer informatie

p/a Gemeente Kampen
Postbus 5009
8260 GA Kampen

E-mail: info@splij.nl
Telefoon: 088 - 7844 300
Mobiel: 06 - 2709 5640
Website: www.splij.nl
X: @SPLIJsseldelta

Colofon

Tekst
Wim Eikelboom en Jan-Olaf Tjabringa

Afbeeldingen
Wim Eikelboom, Jan-Olaf Tjabringa, Hans Westerink, Ton Veldhuijzen (grutto) e.a.

Vormgeving
Interface Communicatie, Ede